

Jaarverslag 2023

Korzo

Inhouds- opgave

Voorwoord	3
Activiteiten	4
Talentontwikkeling/Makershuis	15
Get Moving	19
Marketing & Ticketing	20
Samenwerkingspartners	21
Organisatieontwikkeling	22
Codes	23
Beheer pand/duurzaamheid	24
Werkgroepen	25
Financieringsmix	27

Voorwoord

Korzo is een huis in beweging. Een toonaangevend podium en creatief producent tegelijkertijd. We werken samen met makers en partners die zich op de snijvlakken van dans begeven, nog onbekende grenzen opzoeken en met verve de kunst maken die hen en ons beweegt. Zij vinden een plek in en rond onze avontuurlijke programmering waarin we de actuele top op het gebied van dans, muziek en fysiek- en circustheater laten zien. We brengen publiek en makers samen in vernieuwende formats, omdat we nieuwsgierig zijn en ervan overtuigd zijn dat talent kan bloeien door ongewone verbindingen en een open blik. Niet voor niets is ons motto “Here to move you”.

Het jaar 2023 was voor Korzo een mooi jaar. We startten met een nieuwe invulling van ons educatiebeleid onder de naam “Get Moving”, realiseerden een wervelend CaDance festival, begeleidten meerdere lokale, nationale en internationale makers en boden een brede en diverse programmering in ons theater waarbij we samenwerkten met verschillende co-curatoren.

We toonden hits en experimenten en het publiek bleef ons bezoeken. En steeds meer. Na 2,5 jaar corona, zocht het publiek ons weer op en wij het publiek. We trokken er letterlijk op uit – met CaDance als grote voorbeeld – en gaven invulling aan onze kernwaarden: open, verbinden en eigen(heid). Een veelzijdig jaar waar de energie van afspatte en we, als fantastisch team van Korzo, nieuwe stappen zetten richting de toekomst door het vormgeven van onze meerjarrenplan.

Maar, de positie van Korzo is ook kwetsbaar. We spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van makers in onze eigen stad en zijn met onze producties in ons theater, in het land en ver daarbuiten te zien. Als Haags podium zijn we daarnaast een belangrijke speelplek voor gezelschappen en ensembles. Stijgende kosten, onzekerheid over toekomstige financiering en publiek dat de weg nog niet altijd terugvindt

naar het theater, maakt dat Korzo een stabiele positie inneemt maar dat dat geen vanzelfsprekendheid is.

Tegelijkertijd fungeerde Korzo als culturele hotspot, waar verschillende invloeden, disciplines en perspectieven samenkwamen. Onze rol als verbindende kracht oversteeg de grenzen van de kunstwereld, en we waren actief in het aangaan van verbindingen met nieuwe publieksgroepen en partners in onderwijs, gezondheid en het sociale domein. Immers, het vormen van sterke netwerken is een integraal onderdeel van onze missie om kunst als katalysator te gebruiken voor sociale en culturele verandering.

Bij alles wat we dit jaar deden waren we ons bewust van de positie die we als Korzo hebben. Wij bepalen wat het publiek ziet en welke makers kansen krijgen. Maar, we weten niet alles en kunnen niet alle perspectieven overzien. Daarom voerden we – en dat doen we nog steeds – doorlopend het gesprek met elkaar en met onze partners over hoe en waarom we keuzes maken en waren we daarin zo transparant mogelijk.

Dit jaar hebben we opnieuw stappen gezet om een gezonde, veilige en eerlijke werkomgeving te creëren, waarin de waarde van kunst en de mensen voor en achter de schermen volledig tot hun recht komen. Dat komt niet alleen van hogerhand, dat doen we met de hele organisatie. Door het gesprek aan te gaan en daar concrete acties aan te verbinden.

Dit jaarverslag is een reflectie van 2023. Het is een overzicht van waar we voor staan, onze activiteiten en onze ontwikkelingen. Veel leesplezier!

Gemma Jelier
Algemeen Directeur/Bestuurder
Stichting Korzo

Activiteiten

Korzo is een vooruitstrevend, vernieuwend en avant-gardistisch podium, dat verbinding zoekt en in dialoog gaat met het publiek. Hier start beweging die de norm bevraagt, niet bevestigt. Dit huis is een veilige omgeving om het onbekende op te zoeken. Hier vind je nieuwe werelden, andere paden, ongehoorde stemmen en ervaringen die je vormen.

Om transparantie te waarborgen over het besluitvormingsproces binnen Korzo en om voortdurend onze eigen standaarden te evalueren, zijn parameters en criteria vastgesteld. Elke voorstelling of concert moet op minimaal drie parameters positief scoren, om een 'Korzo-voorstelling' te zijn. Naast praktische punten, op het gebied van zaalgrootte en financiële haalbaarheid, gaat het hier om artistiek-inhoudelijke zaken: het werk moet erkennen dat er publiek is, beginnen vanuit het lichaam, en een rol spelen in de diversiteit van het programma van Korzo als podium.

Het programma als geheel moet elke parameter in zich hebben en aan alle drie de kernwaarden voldoen; open, verbinden en eigen(heid). De Programma Coördinator is verantwoordelijk voor het overzicht van de programmering en het stimuleren van de samenwerking tussen programmeurs en met externe partners. De programmeurs zijn ieder verantwoordelijk voor een onderdeel van het programma dat bestaat uit Dans, Circus, Muziek, Fysiek Theater, Educatie, Contextprogrammering en de eigen producties.

Programmateam

Nitchka Wefers Bettink
Programmacoördinator en
Contextprogrammering

Marc Maris
Programmeur Dans

Shane Burmania
Programmeur Muziek en
coördinator Rizoom

Jiaxin Chen
Programmeur Fysiek Theater

Mirjam Zwanenburg
Programmeur Circus (Cirque Mania)

Eva de Groot
Programmalleider Get Moving (Educatie)

Gemma Jelier
Hoofd Makershuis

Hieronder een activiteitenoverzicht met highlights uit het programma van Korzo. In de kaders staat informatie over de producties van de huismakers die onderdeel uitmaakten van de reguliere programmering in Korzo (en daarna op tournee gingen door het land en ver daarbuiten).

Januari

Musical Utopias #5

Na een afwezigheid van twee jaar was het driedaags festival Musical Utopias (de 5e editie!) eindelijk weer live in Korzo. Dit jaar draaide het festival, dat Korzo samen met Ensemble Klang organiseert, om Voices & Machines. Een samenkomst van de complexe relatie tussen technologie en menselijkheid. Met onder andere de première van CyberSongs van Barbara Ellison en een optreden van zangeres Elaine Mitchener.

Lunchvoorstelling Decay

Voor de eerste keer organiseerden we lunchvoorstellingen. Drie dagen — tijdens de lunchpauze — kreeg het publiek de kans, eventueel met een georganiseerde lunch, de korte solo Decay te zien van huismaker Astrid Boons uit 2018. In Decay worstelt het leven om uit het lichaam te herrijzen. Continu probeer de performer zijn niet-reagerende lichaam nieuw leven in te blazen. Het bewustzijn vecht om zich niet over te geven aan de beperkingen van het lichaam.

De lunchvoorstelling was een pilot om te onderzoeken of verschillende aanvangstijden ander publiek trekt en waar de behoeftes van het publiek ligt. We waren aangenaam verrast door het aantal bezoekers dat op dit — voor Korzo — ongebruikelijke tijdstip de weg naar Korzo wist te vinden.

Work Line

Work Line was de eerste avondvullende voorstelling van Rutkay Özpınar, na een reeks van duetten en solo's die hij eerder in Korzo presenteerde. Vier dansers bevonden zich in een wereld met opgelegde structuren, waar de spanning tussen instinct en aangeleerde normen centraal stond. Licht, kostuums, muziek en dans werden op krachtige wijze geïntegreerd. Het herkenbare bewegingsmateriaal van Rutkay komt voort uit zijn eigen ontwikkelde idioom, dat doorvlochten is met hedendaagse dans en invloeden van Turkse volksdans. De voorstelling was een groot succes met goede kritieken en ging daarna op tournee door het land. Rutkay heeft een echte fanbase opgebouwd, zowel in Den Haag als in het land.

Februari

Theater van de Toekomst

Op 5 februari, in de koudste maand van het jaar, startte Korzo een week een intern onderzoek naar het Theater van de Toekomst: "Waar krijg jij energie van?". Het werd een zoektocht naar een energiearm of energierijk theater. Zo deed huismaker Constantin Trommlitz een onderzoek naar dansen in het donker, waarbij het publiek de dans zag via een nachtkijker en bezocht het productie-team verschillende collega's uit het veld om te zoeken naar methodes om duurzamer te kunnen produceren. Het aansluiten bij het Theatre Green Book was hier een gevolg van.

Rizoom Atelier

Ieder jaar gooien we de deuren van de repetitieruimte en de zalen open, proberen fragmenten uit en maken de bezoekers deelgenoot van nieuwe muziek in wording.

Tijdens deze avond in februari kreeg men op verschillende manieren een persoonlijk kijkje in de keuken van de talenten van Rizoom, onze nieuwe muziek samenwerkingsverband, waarbij Muziekgebouw ah IJ, Gaudeamus, Asko Schönberg Ensemble, Intro In Situ, de Doelen en November Music zijn aangesloten.

Maart

De Kas: Aliento

De Kas was een avond die gecureerd werd door choreograaf en danser Junadry Leocaria. Ze gaf De Kas de ondertitel: Aliento (Papiaments voor adem) en nodigde verschillende makers uit om samen de (spirituele) kracht van de adem te ontdekken. De avond bestond uit een verzameling van dans, muziek en spoken word performances met werk van o.a. Rosa Ana, Djuwa Mroivili, Fazle Shairmahomed, Dizzi Geetha, Richard Kofi en Junadry Leocaria zelf.

Benefiet Oekraïne

In samenwerking met de gevluchte Oekraïense dansers Vlad Detiuchenko en Veronika Rakitina organiseerde Korzo een benefietvoorstelling voor de stichting Zeilen van Vrijheid. Detiuchenko en Rakitina kwamen in 2022 van Kiev naar Den Haag. Zij namen zelf het initiatief om Korzo te benaderen voor deze benefietvoorstelling. Alle inkomsten van deze avond gingen direct naar Zeilen van Vrijheid.

Cirque Mania #15

Van 23 tot en met 26 maart vond de vijftiende editie van Cirque Mania plaats. Er was een speciale expositie met voorwerpen uit voorstellingen die in Cirque Mania zijn gebruikt: van kopjes tot spiegelfolie. De opening van het festival deed Circaso, de Haagse amateurcircusvereniging. De openingsvoorstelling was van het Belgische gezelschap Post uit Hessdalen met Man Strikes Back, waarin jongleren, drummen en robots samenkomen. Ook in het festival stonden de tweedejaars studenten van Codarts, naast de meer ervaren circusmakers Monki/Tent met Niks Nieuws, Familiar Faces met Surface en Trenina met Moira-i. Het festival werd afgesloten met een work-in-progress van !UKBUM! en Melody Nolan/Omer van Soldt, recent afgestudeerde makers die hun eerste stappen zetten in de wereld van avondvullende voorstellingen.

April

Playground

Met Playground geeft Korzo opkomende artiesten de kans hun werk te tonen. Korzo stuurt een open call uit en accepteert aanvragen van artiesten in dans, circus, muziek, spoken word en fysiek theater die in staat zijn om een stuk te presenteren op ons podium. Dit jaar werd zowel de vierde als de vijfde editie van Playground georganiseerd, waarbij elke editie een groeiend aantal aanmeldingen kende. De keuze voor de avond wordt gemaakt door een jury die bestaat uit twee programmeurs van Korzo en minimaal één of twee externe juryleden.

(Un)heard Music Festival

Tijdens het (Un)heard Music Festival zette het Matangi Quartet onbekende werken in de schijnwerpers, die volgens hen meer liefde verdienen. Dit jaar stond het werk van de Nieuw-Zeelandse componist John Psathas centraal. In 2004 componeerde Psathas de muziek voor de openings- en slotceremonie van de Olympische Spelen in Athene. Ook werkte hij mee aan No Man's Land, een muziekfilm over de Eerste Wereldoorlog. No Man's Land werd ook vertoond in Korzo. Het programma bood Suol Percussion, pianist Dawn Hawk, de winnaars van het Prinses Christina Concours en natuurlijk het Matangi Quartet zelf.

Mei

Open Space — NDT en Korzo

Open Space fungeert als platform voor zowel talentontwikkeling als onderzoek, georganiseerd door NDT en Korzo, en zet zich volledig in voor het stimuleren van de artistieke en creatieve capaciteiten van de deelnemers. Het project is ontworpen als een ruimte voor opkomende makers om hun creativiteit te verkennen buiten hun eigen disciplines. Voor de tweede editie

van Open Space werkten we samen met de gerenommeerde Nederlandse film- en videokunstenaars Quirine Racké en Helena Muskens als programmamanagers voor een 'Maker Platform' met de dansers van NDT 2. Het programma was besloten en vond voorafgaand aan CaDance in Amare plaats.

CaDance – Stad in beweging

CaDance is het festival dat eens in de twee jaar plaatsvindt en dit jaar van 18 tot en met 29 mei. Een festival voor dans en beweging en tegelijkertijd een avontuurlijke ontdekkingstocht. Het festival toonde werk van eigen huismakers in de context van nieuwe en toonaangevende (inter)nationale podiumkunsten.

CaDance was tien dagen lang de plek waar werelden samenkwamen én met elkaar botsten. Samen met het publiek dwaalden we door de stad, draaiden om elkaar heen en ontmoetten elkaar. In gezamenlijkheid zetten we nieuwe bewegingen in gang. Het programma omvatte een veelheid aan voorstellingen, installaties, gesprekken en doorkijkjes in een leefwereld die niet voor iedereen vanzelfsprekend is. Naast een prachtig programma in Korzo, realiseerden we een groot programma buiten de deur en brachten daarmee de stad in beweging:

ReRoute — route door de stad

ReRoute was een verrassende route door de stad die het publiek meenam naar verschillende locaties. De route, die in totaal zestien keer werd uitgevoerd en volledig was uitverkocht, was een groot succes en omvatte vijf performances van maximaal vijftien minuten en duurde zo in totaal twee uur.

ReRoute zoomde in op de constante beweging door de stad, waarbij elk individu zijn eigen verhaal meebrengt. Of men nu fietst

van huis naar school, protesteert op het Malieveld, of gewoon stilstaat, achter elke beweging schuilt een verhaal dat niet altijd wordt opgemerkt te midden van de drukte van het stadsleven.

De route bood verrassende combinaties van kunstdisciplines, locaties en makers, waarbij het publiek werd uitgenodigd om plekken te verkennen die ze mogelijk nooit hadden geassocieerd met dans of beweging. Door na elke performance vragen aan het publiek te stellen, ontstond er een dialoog tussen de wandelaars, waardoor een groter gesprek ontstond en de ervaring van de route verrijkt.

Roshanak Morrowatian — House of Strength – Korzo

Na een reeks indrukwekkende solo's en het winnen van onder andere de Prijs van de Nederlandse Dansdagen in 2020, bracht Roshanak Morrowatian haar eerste groepswork in première tijdens CaDance. Met House of Strength transformeerde de choreografe samen met vijf vrouwelijke, mannelijke en queer performers een oeroud, van oorsprong

Perzisch, ritueel dat normaliter alleen door mannen in het openbaar wordt beoefend. House of Strength was een opwindende spirituele, fysieke en muzikale performance waarin de veelzijdigheid van de mens wordt gevierd.

In aanloop naar haar voorstelling, werkte Roshanak drie dagen met twintig mensen uit de stad Den Haag aan het concept van kracht en kwetsbaarheid. Ze creëerde een mini-community, haalde informatie op en verwerkte die in de voorstelling. House of Strength is onderdeel van het nieuwe markerstraject van Roshanak, een samenwerking tussen Korzo, Via Zuid, ICK Artist Space, Dox, Parkstad Limburg Theaters en Schriitt_macher.

Katja Heitmann – Motus Mori: Reliquiem / Anna van Buerenplein / Het Nationaal Archief

Sinds 2019 werkt de Duits-Nederlandse choreografe Katja Heitmann gestaag aan haar bijzondere archief voor menselijke beweging. Samen met toegewijde dansers verzamelt en bewaart ze persoonlijke bewegingen om verschillende kunstwerken te creëren. Inmiddels zijn al de bewegingen van meer dan twaalfhonderd mensen in het archief opgenomen. Mensen uit Brugge, Maastricht, Utrecht, Düsseldorf, Den Bosch, Tilburg, Leeuwarden en natuurlijk Den Haag.

Tijdens deze editie van CaDance nam haar nieuwe werk Motus Mori: Reliquiem een prachtige plek in op het Anna van Buerenplein, gelegen net naast het Centraal Station. In dit werk, dat het publiek als een audio-beleving ervaarde, werden toeschouwers uitgenodigd om bewegingen uit het archief over te nemen en in hun eigen lijf te voelen. In anderhalf uur gingen er op deze manier levens en lichamen van verschillende mensen door het publiek heen. Na afloop stond het publiek op het station en bekeek opeens de mensen om zich heen op een heel andere manier.

Deze voorstelling werd in samenwerking met SPRING! in Utrecht georganiseerd, waarbij de eerste in Utrecht plaatste, de tweede week in Den Haag. Samen met SPRING! duurzaam opgetrokken met de marketing en het inzetten van programma. Iets dat we in het vervolg blijven doen.

Alexander Vantournhout — Screws / Maakhaven — Laakkwartier

Vantournhout heeft een circusachtergrond en zijn voorstellingen beginnen altijd vanuit de zoektocht naar het creatieve en kinetische potentieel in fysieke beperking en de relatie of grens tussen performer en object.

Vijf dansers-acrobaten gidsten het publiek langs een parcours van, met elkaar resonerende, microperformances: van korte solo's en duetten tot puntige groepschoreografieën. De vijf performers zetten de toeschouwer — letterlijk — in beweging en de bijzondere industriële locatie van de Maakhaven in het Laakkwartier gaf een extra laag aan de voorstelling. Het hele gebouw werd gebruikt en droeg bij aan het gevoel van een heuse ontdekkingsstocht.

James Batchelor — Deepspace / Lutherse Kerk

Deepspace is een multidisciplinair werk dat kunst en wetenschap onderzoekt als onderzoeksmethode naar het onbekende. Van de directe bron van het lichaam tot visuele en sonische vertalingen, onderzoekt de Australische James Batchelor processen van zoeken, verzamelen en ordenen van informatie die we gebruiken om het universum te begrijpen. In dit werk bevindt het lichaam zich tussen de uiteinden van afgelegen en nabijheid, verbondenheid en isolement, zekerheid en onzekerheid.

In de Lutherse Kerk kreeg het publiek de mogelijkheid om zelf te bepalen hoe dichtbij of hoe ver ze van de performers wilden staan. Samen bepaalden zij de ruimte. Tevens speelde het licht van de ondergaande zon, dat door de grote kerkraden viel, een prachtige bijrol.

Sarada Sarita — SapienS / Strand / Strandpaviljoen De Staat

Sarada Sarita kreeg de opdracht een nieuw werk te maken. Dit werd SapienS, dat na CaDance ook op het ROOTS festival in Amsterdam te zien was.

SapienS bracht de werelden en rituelen van street- en club dansstijlen samen met elementen uit de natuur en innerlijke wijsheid. Speciaal voor CaDance creëerde Sarada Sarita een performance die de connectie met de elementen vierde, gepresenteerd vlak voor zonsondergang en midden op het strand. Dit creëerde een magische ervaring waarin het publiek dans beleefde op een typisch Haagse locatie, in sterke verbinding met de natuur.

Heavy Hitters — One Common Enemy / Theaterschool Rabarber

One Common Enemy werd het resultaat van een uniek samenwerkingsverband tussen Korzo, het Haags HipHop Centrum (Stichting Aight) en Lea Ved (danseres NDT1). Na een succesvol eerder onderzoekstraject in het voorjaar van 2022, zetten deze Haagse talenten de volgende stap in hun ontwikkeling.

In One Common Enemy vinden zeven crewgenoten eenheid en vertrouwen in een landschap van chaos en individualiteit. De kracht van een groep mannen die elkaar door en door kennen, elkaar steunen én uitdagen. Het was bijzonder om te zien hoe choreograaf Lea Ved deze mannen heeft weten te geleiden langs nieuwe wegen, maar heel trouw is gebleven aan hun expertise en eigenheid. Deze openheid, lef en danskracht werden beloond met de Piketprijs die de Heavy Hitters in 2023 in ontvangst mochten

nemen voor hun veelbelovende talent. De voorstelling was twee keer uitverkocht in Theaterschool Rabarber. Dé optelsom van Haags talent en een stad in beweging!

Dancelab New York – online

Annalee Taylor was tijdens CaDance — online – te zien als choreograaf die op afstand werkte met de dansers uit Workline van Rutkay Özpınar. Dit gebeurde via zoom en met hulp van Dancelab New York. Rutkay had in 2022 op dezelfde wijze met dansers uit New York gewerkt, ook via een zoomverbinding.

Maar er was meer te zien, de première van **Off projects**, de internationale productie van Daniel Mariblanca, werk van Faizah Grootens en de herneming van **Arise** van Astrid Boons.

Mind over matter

Een goed voorbeeld van een makersonderzoek was het onderzoek van huismaker Constantin Trommlitz. Hij deed voor zijn voorstelling 'Mind over matter' onderzoek naar de werking van drones in een motion capture systeem. Daarvoor werd het systeem en de expertise ingehuurd van Haagse multimedia kunstenaar David Middendorp, die al langer met drones en dit systeem werkt. Het resultaat wast te zien in de Korzo studio en het (inter)nationale bezoekersprogramma en gooide hoge ogen.

Mi Alma

Mi Alma was de eerste gezamenlijke voorstelling van danser en choreograaf Junadry Leocaria en beeldend kunstenaar Richard Kofi en bracht een geheel eigen genre van visual storytelling. De voorstelling toonde hoe het slavernijverleden, het koloniale verleden en mentale gezondheid met elkaar vervlochten zijn. Het live uitgevoerde illustreren van Richard en de dansstijlen van Junadry, zoals de Curaçaose tambu, waacking en contemporary, kwamen mooi samen in de voorstelling in Korzo die een dialoog aangaat met het verleden. Na CaDance ging deze voorstelling op tournee door het land.

Arise

Arise van Astrid Boons ging in 2021 in première tijdens het vorige CaDance festival, maar was alleen online te zien. Nu voor het eerst live in Korzo en met groot succes.

(Inter)nationaal bezoekersprogramma en makersdag

Tijdens CaDance organiseerden we een dag waar de huismakers van Korzo zichzelf en hun werk presenteerden aan het (inter)nationale veld. We nodigden collega's uit het EDN netwerk uit, specifieke contacten uit de focussteden en Nederlandse programmeurs. We maakten portfolio's van onze huismakers, lieten hen zichzelf presenteren, presenteerden hun werk en koppelden hen aan programmeurs en hun netwerk. Daarbij lieten we uiteraard ook zien wat Korzo kan betekenen voor makers en programma's van de genodigden. Het was een presentatiemoment en tegelijkertijd een netwerkmoment om verbindingen te leggen voor toekomstige samenwerkingen, uitwisselingen of presentaties.

Onze huismakers pitchten zichzelf voor een groep van dertig professionals en vertelden daarbij over hun projecten. Op en rondom de dag presenteerden we van de meeste makers werk en koppelden makers op die

manier rechtstreeks aan programmeurs en hun netwerk. De pitches vonden plaats in de studio's van Korzo zodat de presentatie een laagdrempelig en informeel karakter kreeg. Elke pitch sloot af met een concrete oproep vanuit de maker richting de bezoekers. Er werd bijvoorbeeld gezocht naar speelplekken voor het tonen van werk of mogelijkheden gezocht voor het werken bij één van de gezelschappen of partners.

Om de makers hiervoor te trainen organiseerden we in januari — onder leiding van Nitchka Wevers Bentink — een Korzo Salon over branding. Voor deze bijeenkomst nodigden we alle dansmakers in Nederland uit. Vervolgens kregen de huismakers de mogelijkheid met professionals van Korzo hun presentaties te oefenen. Doel daarbij was het verhaal goed over te leren brengen in een veilige en tegelijkertijd kwetsbare omgeving. Daarbij boden we ook een netwerktraining aan.

Het programma was bedoeld voor professionals vanuit Nederland en het buitenland. Er waren vijftientig deelnemers. Daarmee bleven de presentaties kleinschalig, was er voldoende aandacht en boden we de makers een veilige en overzichtelijke omgeving om hun werk te tonen. Tegelijkertijd bood CaDance niet alleen de gelegenheid om de pitches te organiseren, maar ook om het volledige werk van de makers tijdens het festival te presenteren. Ter voorbereiding op de dag ontvingen de bezoekers van de makers de digitale portfolio's van de Korzo Makers.

We stelden diverse doelen voor onszelf. Ons streven was om makers te trainen in het geven van presentaties en het verder

ontwikkelen van hun netwerkvaardigheden, evenals het leggen van contacten om hun netwerk uit te breiden. Daarnaast wilden we duurzame (inter)nationale relaties opbouwen voor makers met potentiële afnemers en samenwerkingspartners. Het doel was ook om de makers van Korzo, Korzo zelf en het festival CaDance te introduceren en te promoten. Bovendien wilden we een platform bieden voor de uitwisseling van expertise tussen makers, tussen de bezoekende professionals en tussen de makers en professionals. We zijn verheugd te kunnen melden dat we al deze doelen succesvol hebben behaald.

Tot slot,

Tijdens CaDance hebben we een gevarieerd programma gepresenteerd, zowel in Korzo als op diverse locaties in Den Haag. Hierdoor hebben we niet alleen ons eigen huis, maar ook de hele stad in beweging gebracht. CaDance fungeerde als een in-

spirerende ontmoetingsplaats voor makers, professionals, gezelschappen en publiek, waar iedereen zich tien dagen lang cultureel thuis kon voelen.

Juni

Theater voor Keti Koti

Voor het eerst bracht Korzo een speciaal samengesteld programma als onderdeel van Theater voor Keti Koti. Esmée Begemann werd uitgenodigd als maker en curator. Zij toonde een voorproefje van haar nieuwe voorstelling *Remains of violence* dat inter-generatieel trauma onderzoekt vanuit een Indisch perspectief. Rondom de voorstelling was er een context programma bestaande uit een nagesprek met dramaturg Maarten van Hinte (RIGHTABOUTNOW INC.), gesprekken en workshops onder leiding van Stephanie Blake (intersectieel sociaal en klimaatactivist). De avond werd afgesloten met een kort optreden van de Indonesische cellist en componist Alfian Emir Adytia.

Cirque Mania #16

De zestiende editie van Cirque Mania begon met *Unleashing the Next*, een voorstelling waarin drie net afgestudeerde circusmakers, Fidel Rott, Justin Müller en Luise Hoffmann, de kans kregen om hun afstudeerwerk te presenteren. Tijdens het festival waren er twee premières: de circuscomedyshow *Pink Boots and an Alcoholic Sock Puppet* van Harvey Cobb en de voorstelling *Kaleiding* van Lily & Jannick. In het adembenemende *À 2 Mètres* deelde Jesse Husse Huygh zijn levensverhaal, waarin hij zijn strijd met zijn taaislijmziekte laat zien. De voorstelling *La Vieille Souche* had een ongebruikelijke samenstelling van spelers; naast de acrobaat Samuel Rhyner was zijn tegenspeler een boom. In een dystopische setting vond het definitieve planten van de boom plaats in de Paleistuin, net om de hoek bij Korzo. Deze boom symboliseert het cruciale belang van verantwoord omgaan met de natuur. Het festival werd afgesloten met de jongleer voorstelling *Life is Short Stories* van de Duitse Matthias Romir. Dans- en circusartiesten verzamelden zich in het Movement LAB van Marta & Kim om gezamenlijk materiaal te onderzoeken en tegelijkertijd kwamen circusartiesten bijeen voor de Cirque Artist Talk, waar een uitgebreide discussie plaatsvond over het thema 'Publiek'.

September

Gnawa Festival

Het seizoen begon met de vierde editie van het Gnawa Festival. Vijf dagen lang speelden de beste Gnawa-artiesten uit Marokko, Algerije, Nederland en België shows in Korzo, Amare, PAARD en Het Nationale Theater. In Korzo was *Lemma* te zien, een collectief uit Saoura, een regio in het zuiden van de Algerijnse Sahara. Het feest van

Gnawa-cultuur en muziek werd abrupt overschaduwd door de aardbevingsramp in Marokko. Besloten werd om het festival door te laten gaan als een benefietevenement ten behoeve van de slachtoffers van de aardbeving. Dat resulteerde in een opbrengst van bijna 10.000 euro.

My Life in Excel

Na een eerdere annulering vanwege een gebroken teen, kon in september de voorstelling *My Life in Excel* van Bitter Sweet Dance in première gaan. Vanwege een juridisch geschil over de zorg voor haar twee kinderen, documenteert een moeder noodgedwongen haar leven gedurende twee jaar in een Excel-sheet. Waysbort bracht haar persoonlijke ervaringen mee naar het podium, aangevuld met een ontvullende, theatrale analyse van dataspecialist Dana Gano over de verwevenheid van data in ons dagelijks leven.

Hush

Het is altijd een feestje om De Dansers in huis te hebben. Met hun opzweepende muziek en dans weten ze telkens weer Haagse publiek te verleiden, zo ook dit jaar. Een volle zaal ademde gezamenlijk mee met de nieuwste voorstelling van dit gezelschap uit Utrecht, waarvan we elk jaar proberen ze als vaste gast te verwelkomen.

Oktober

DansClick #25

Sinds 2013 worden de winnaars van de BNG Bank Dansprijs onderdeel van DansClick, een nationale tour van de spannendste namen in de danswereld. De voorstellingen worden omlijst met videoportretten van de makers en de Après Danse; een informele ontmoeting tussen publiek, makers en dansers op toneel, onder het genot van een versnapering. De BNG Bank Dansprijs wordt jaarlijks door het BNG Cultuurfonds uitgereikt, met als doel jong Nederlands talent te stimuleren bij het realiseren van hun producties en getalenteerde choreografen met nationale en internationale potentie een belangrijke stap voorwaarts te bieden in hun carrière. Dit doet het fonds in samenwerking met Korzo die de tournee van DansClick produceert. De winnaar van de BNG Bank Dansprijs 2023 was choreograaf Jordy Dik met zijn stuk YOU AND ME AND ALL THE OTHERS / JIJ EN IK EN ALLE ANDEREN. Naast Jordy presenteerden we tijdens DansClick #25 ook onze eigen huismaker Zino Schat met zijn werk Eroica. De tournee vond plaats van 30 september tot 21 december.

Korzo's Sunday Sessions

De Korzo Sunday Sessions zijn inspirerende middagen waar het publiek samenkomt rond thema's en voorstellingen die het vertrekpunt vormen voor een goed gesprek, gecombineerd met lekker eten. Deze editie had een bijzonder karakter, omdat Korzo samen met het creatieve platform Orisun Studio de Black Achievement Month vierde. Voor de eerste keer organiseerden ze een live evenement met een muzikaal optreden van het duo Illnoledge. Naast Illnoledge liet hiphopdansgezelschap Backbone een preview zien van hun nieuwste voorstelling Mirrors, die in 2024 in Korzo in première gaat. Nike Ayinla (Orisun Studio) was co-curator en host.

Dag in de branding

Het Haagse Festival Dag in de Branding is uitgegroeid tot één van de meest toonaangevende festivals voor nieuwe muziek in Nederland. Drie keer per jaar organiseert Dag in de Branding een programma op verschillende locaties in Den Haag. Het festival toont de actuele ontwikkelingen in de klassieke en geïmproviseerde muziek, het muziektheater, de jazz, popmuziek, opera en elektronica. Tijdens deze editie vierde Dag in de Branding de vijftigste verjaardag van componist Lera Auerbach met een festival dat plaatsvond van 15 tot en met 22 oktober.

Khôra

In Khôra filosofeert Astrid Boons over een postmenselijke wereld en de maatschappelijke ontbinding die we doormaken. Khôra, is haar meest ambitieuze productie tot nu toe. Dit vanwege de grote crew van vijf performers en het uitdagend decorontwerp van een ongedefinieerd, bijna buitenaards landschap. Het geeft een nieuwe, veelbelovende theatrale richting van Boons weer, waarin nog aanzienlijke ontwikkelingsmogelijkheden liggen. De voorstelling ging in oktober in première en gaat in april/mei 2024 op tournee.

November

Danslokaal 11

Danslokaal is het jaarlijkse talentontwikkelingsproject van Conny Janssen Danst. Talentvolle makers worden uitgenodigd om nieuw werk te ontwikkelen met de dansers van dit Rotterdamse gezelschap. Artistiek leider Conny Janssen selecteert in samenwerking met Dansateliers en Korzo voor elke editie een opmerkelijke verscheidenheid aan talent. Voor Danslokaal #10 waren dat Rutkay Özpınar (Korzo), Marta & Kim (Dansateliers) en Patricia van Deutekom (Conny Janssen Danst). De tournee vond plaats van 29 september tot en met 26 november.

Book of Premonitions

Een opera, geschreven door tweehonderd kinderen. Book of Premonitions is een boek en een partituur tegelijkertijd. In dit boek zijn de verbeelding, gedachten en dromen van tweehonderd elf- en twaalfjarigen samengebracht. De centrale vraag: Wat wil je later? De blauwdruk van het boek was het libretto voor deze experimentele locatievoorstelling. Regisseurs Luke Deane en Christine Cornwell creëren samen met een multidisciplinair team een meeslepende opera waarin dit deel van Book of Premonitions het eerste van velen zal zijn. Dit project was onderdeel van Rizoom.

December

Here We Live And Now

Korzo en Nederlands Dans Theater (NDT) nodigen ieder jaar drie makers uit om in volledige vrijheid een korte voorstelling te maken. Dit jaar waren dat: Alesya Dobysh, Justin de Jager en Dalton Jansen. Justin de Jager creëerde een duet met de titel Brothers, waarin hij zijn kenmerkende threading-stijl gebruikte om de krachtige verbinding tussen twee mannen te belichten. Vervolgens nam het publiek plaats rondom het podium en cirkelde Alesya Dobysh met twee performers over het podium in haar werk met de titel Trio No. 1 waarbij ze zich inspireerde op elementen uit House Dance. Stampend, draaiend, springend en vallend bewegen drie dansers zich door de uitgestrektheid van de ruimte in een poging een eenheid te vinden. Het programma werd afgesloten met het emotioneel aangrijpende trio I Don't Know part 1 van Dalton Jansen. In zijn kenmerkende flowy urban contemporary taal toonde hij de complexiteit van twee jongens die intieme gevoelens voor elkaar ontwikkelen binnen de macho-energie van de gesloten jeugdzorg. Hij liet zich hierbij inspireren door de film Le Paradis van Zeno Graton.

Contextprogrammering

Naast de hiervoor beschreven eigen programma's, organiseerden we dit jaar een reeks publieksgesprekken waarbij de programmeurs het (potentiële) publiek uitnodigden om mee te praten over Korzo's activiteiten. Naast deze gesprekken, voerden we ook gesprekken met artiesten. De inbreng van publieksleden, artiesten en collega's werd meegenomen door het programmteam bij het opstellen van het meerjarenplan en de programmering van de komende jaren.

Met ingang van het seizoen 2023/2024 is ervoor gekozen dat de programmeurs de nagesprekken leiden, om zo meer binding

met het publiek te krijgen en hun zichtbaarheid te vergroten. Er is daarvoor een format voor de nagesprekken opgesteld. De nadruk ligt daarbij vooral op het publiek en diens ervaringen en minder op een gesprek waarin de maker vooral informatie overdraagt.

Kunst heeft het vermogen om luikjes in ons bewustzijn te openen, nieuwe inzichten op te leveren en met de programmering, formats en festivals makers te plaatsen in een bredere context. Dat doen we via de gratis Open Studio's waar een enthousiast en betrokken publiek meepraat over de ontwikkeling van de voorstelling.

Talentontwikkeling/ Makershuis

Talentontwikkeling is één van de kerntaken van Korzo. Makers krijgen kansen zich te ontwikkelen, te vallen en weer op te staan. De kracht van Korzo is, dat je als maker onderuit mag gaan in de zoektocht naar antwoorden op vragen en naar nieuwe vormen van beweging. De innovatie zit bij Korzo dus ook in de mislukking van dingen. Daarbij stimuleren wij interdisciplinariteit en zoeken naar verbinding tussen genres. Bijvoorbeeld tussen dans en muziek of beweging en beeldende kunst.

We zorgen ervoor dat we met onze makers steeds een zo breed mogelijk spectrum van dans en beweging bespelen. Onze makers volgen een persoonlijk ontwikkeltraject dat kan verschillen in tijd en hoeveelheid activiteiten. Korzo biedt daarbij een platform om hun werk te tonen, onderzoek te doen en hun ontwikkeling te delen, zowel binnen als buiten Korzo. We ondersteunen daarbij ook beginnende of al meer ervaren makers met residenties, opdrachten en nieuwe trajecten in samenwerking met partners. In 2023 waren onze huismakers:

1. Michael Zandl

Michael Zandl is een vernieuwende Oostenrijkse circusartiest, gespecialiseerd in het gebruik van alledaagse objecten in zijn voorstellingen. Zijn werk, gekenmerkt door storytelling en circustechnieken, reflecteert zijn passie voor absurde situaties en subtiele humor. Opgegroeid in de Oostenrijkse Alpen, combineert hij zijn technische vaardigheden met creatieve ontwikkeling, zelfs betrokken bij het maken van rekvisieten. Zijn voorstelling *Sawdust Symphony* werd goed ontvangen en speelde door in 2023. Ondertussen deed hij onderzoek voor een nieuwe productie die in 2025 uitkomt.

2. Rutkay Özpınar

Rutkay Özpınar is een veelzijdige choreograaf met een achtergrond in hiphop, klassiek ballet, Turkse volksdans en moderne dans. Rutkay gelooft in ongelimiteerde mogelijkheden en benadert dans vanuit een menselijk perspectief. Rutkay maakte een nieuw werk waarmee hij op tournee ging *Work Line*, waarin hij structuren en prestatiedrang onderzoekt. Daarnaast maakte hij een duet voor *Danslokaal* en gebruikte ruimte om onderzoek te doen naar de invulling van nieuwe projecten.

3. Astrid Boons

Astrid is erkend als een bijzonder dansmaker, onder andere genomineerd voor de Prijs van de Nederlandse DansDagen in 2021. Haar werk verkent diepgaande lagen van lichaam en geest, met een bewegingstaal die sculpturaal en organisch is. De focus van Astrid op de staat van zijn van performers en haar eigen bewegingsmethode benadrukken concentratie en precisie. Ze hernam *Arise* tijdens *CaDance*, zat in het *Fast Forward* traject van het Fonds Podiumkunsten en maakte een nieuw stuk *Khôra*.

4. Antonin Rioche

Antonin Rioche is een veelzijdige kunstenaar. Hoewel hij een achtergrond heeft in klassiek ballet, ligt zijn passie bij dans, schilderen, fotografie en het maken van films. Zijn creatieproces begint vaak met een geschreven tekst, waaruit poëtische interpretaties en choreografieën ontstaan. Antonin maakt ook films, waarbij zijn werk is geselecteerd en bekroond op internationale filmfestivals, waaronder *Cinedans* in 2022. Zijn avondvullende voorstellingen, waaronder *Glitter* in 2021 en de herneming daarvan in 2023 en *Ohgirl!* (2022/2023), getuigen van zijn veelzijdigheid.

5. Sarada Sarita

Sarada Sarita is een Nederlands-Chilense danser en choreograaf, bekend als pionier in de Nederlandse dansscene voor het introduceren van voguing en waacking. Haar creatieve werk en dansstijl viert diversiteit en de menselijke ervaring. Ze onderstreept het belang van anders-zijn en viert alle stemmen door uitgebreide studio-research en samenwerking met dansers. Ze maakte in 2023 indruk met haar avondvullende voorstelling SapienS die op het strand te zien was tijdens CaDance. Sarita werkte vervolgens met onze Spaanse partner (Dantzas) en maakte begin september een nieuw werk voor hun dansers dat zij de komende twee jaar minimaal veertig keer zullen uitvoeren. Daarnaast maakte ze grote stappen met haar filmproject Q5 dat in 2024 tijdens Cinedans in première zal gaan.

6. Constantin Trommlitz

De nieuwsgierige (hiphop)maker Constantin Trommlitz ontwikkelt zich in verschillende richtingen. Hij confronteert zijn publiek met de schoonheid en de strijd van het individu. Dat doet hij op een verrassende manier waarbij hij technologie, film en dans vermengt. Constantin was met Fractal Collective huismaker bij Korzo, maar gaat sinds 2023 zijn eigen weg: onderzoekend, verschillende middelen inzetend om een publiek te bereiken en met hen het gesprek aan te gaan. Hij toonde dit jaar onder andere een inspirerend onderzoek tijdens CaDance.

7. Zino Schat

Zino Schat is opgegroeid binnen twee culturen, de Nederlandse en de Molukse, wat hem een diep gevoel geeft voor het belang van het verbinden van culturen en mensen. Met zijn veelzijdige ervaring in muziek en dans ontwikkelde hij een rijke, multidisciplinaire benadering van choreografie. In zijn hybride danstaal versmelten Hiphop en Contemporary tot een eigen en unieke signatuur. Zino is huismaker en nog steeds verbonden aan Fractal Collective. Hij ging dit jaar voor onderzoek naar Japan, als voeding voor zijn nieuwe productie die in 2024 uitkomt. Hij werkt daarvoor sinds 2023 samen met een eigen creative producer.

8. Rizoom

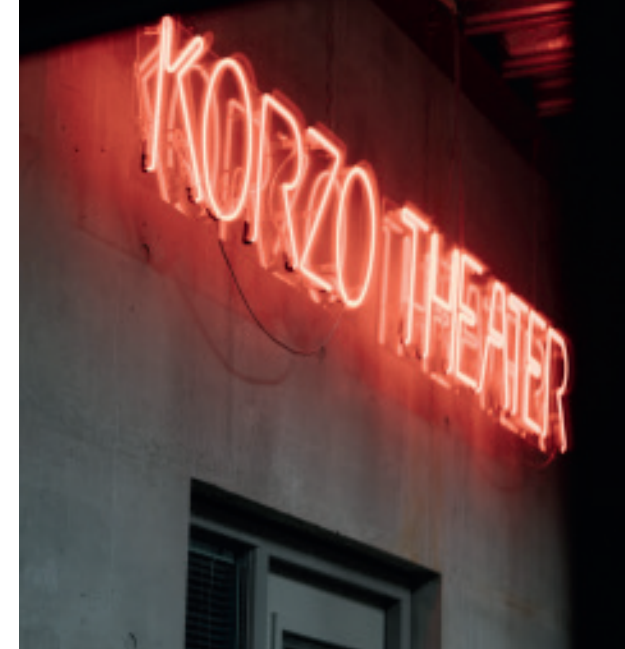
Rizoom heeft een missie, vernieuwing aanjagen in de volle breedte van de hedendaagse muziekcultuur. Kernactiviteit is het begeleiden, ontwikkelen en faciliteren van talentvolle innovatieve makers. Rizoom biedt hen de kans te onderzoeken en experimenteren. Om onder professionele begeleiding en in samenwerking met partners opnieuw vorm te geven aan de muziekpraktijk. Als een laboratorium met dependances door het hele land. Hiermee scheidt Rizoom meer ruimte voor de productie van hedendaagse muziek.

Kennisdeling: Korzo salon

Een belangrijk element in de ontwikkeling van onze makers is uitwisseling en kennisdeling. Twee keer per jaar organiseren we een Korzo Salon: een specifiek thema of vaardigheid wordt gedeeld en/of onderwezen. In 2023 organiseerden we sessies voor de huismakers om zich goed te presenteren tijdens het internationale bezoekersprogramma tijdens CaDance. De andere invulling van de Salon was de masterclass over 'werken in de ruimte' die door Anouk van Dijk werd gegeven. Beide Salons smaakten naar meer.

Begeleiding

De begeleiding van de makers zetten we in via een netwerk van professionals, verbonden aan Korzo en daarbuiten. We noemen de begeleiders coaches. De begeleiding richt zich daarmee niet alleen op een specifieke focus maar zorgt tegelijkertijd voor ontwikkeling van netwerken. Bij de coaches kijken we naar kennis, ervaring en mogelijkheden tot het openbreken van een netwerk. Daarom wordt niet alleen personeel van

Korzo ingezet, maar ook externe experts, oud makers en professionals uit andere werkterreinen.

In 2023 werkten we met Fabienne Vegter en Marc Maris voor Here We Live And Now. Michael Zandl werkte met Dennis Molendijk, Constantin Trommlitz voor zijn onderzoek met maker Astrid Boons. Voor Antonin Rioche werd Sidi Larbi Cherouaki benaderd. Hij kon deze keer niet, maar zal Antonin in 2024 begeleiden. Eva Martinez was gekoppeld aan Astrid Boons, voor Sarada Sarita's SapienS was het Marc Maris. Rutkay werd bij Danslokaal begeleid door Anouk van Dijk, Zino door Mike van Alfen.

Residenties

Sinds 2022 biedt Korzo diverse mogelijkheden aan voor artistieke residenties. De mate van ondersteuning verschilt en is afhankelijk van de behoeften en ideeën van een maker. Het spectrum varieert van het beschikbaar stellen van een studio tot een volledige artistieke, technische en productionele samenwerking bij de ontwikkeling van nieuw werk. Korzo hanteert in totaal vijf verschillende vormen van residenties, variërend van XS tot XL. In 2023 zijn de richtlijnen openbaar gemaakt en te vinden op onze website, waardoor het aanmeldingsproces transparant is.

Residenties zijn waardevol voor Korzo omdat we op deze manier nieuwe talenten ontdekken en artistieke input krijgen vanuit diverse perspectieven. Op deze wijze biedt Korzo ondersteuning aan meer artiesten dan alleen de eigen huismakers en is het van betekenis voor vele onafhankelijke makers die met beperkte middelen hun voorstellingen realiseren. Alleen al het aanbieden van een studio kan van aanzienlijke waarde zijn voor hen.

In 2023 werden meer dan **dertig residenties** aangeboden. Zo kregen diverse groepen, waaronder KalpanArts, OffProject,

Wubkje Kuindersma (met David Midden-dorp), circusmakers Luuk Brandjes en Hanna de Vetter als ook danser Lea Ved, de mogelijkheid om gebruik te maken van onze studio's. Makers zoals de Britse Liam Gallagher, winnaar van de duettencompetitie in Rotterdam, en de Vlaamse Adam Khazhmuradov ontvingen niet alleen een financiële bijdrage, maar ook artistieke begeleiding. Liam won een residentie, gehost door Korzo en Dansteliërs, waarbij hij de gelegenheid kreeg vooronderzoek te doen voor een voorstelling over iconen en idolen. Adam Khazhmuradov voerde een bewegingsonderzoek uit naar extremiteiten in ons lichaam en bestaan.

Binnen het residentieprogramma zijn twee volledige producties gerealiseerd. Junadry Leocaria creëerde de voorstelling *Mi Alma*, terwijl Antonin Comestaz de choreografie *Stay with Me (!)* ontwikkelde, over liefde, relaties en het proces van aantrekken en afstoten. Met de presentatie van dit duet vierde hij zijn tienjarig bestaan als choreograaf. Ook werd aandacht besteed aan de productie *Ah! Qui Pas.*, die hij maakte voor het Duitse gezelschap *Of Curious Nature*. Bij deze viering plaatste Korzo de maker graag in de schijnwerper.

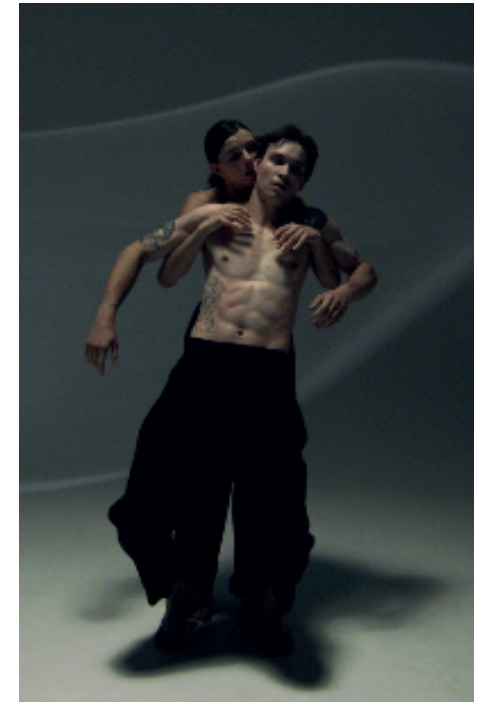
Virtual Residenties tijdens de Nederlandse Dansdagen

Virtual Residenties is een samenwerking tussen de Nederlandse Dansdagen, DansBrabant, Moving Futures en Korzo. Drie makers krijgen de opdracht (en een bescheiden budget) om een onderzoek te doen naar het werken met digitale media en daarmee een andere insteek van hun werk te onderzoeken.

Vanuit Korzo werd Vlad Detiuchenko voorgedragen de opdracht. Deze Oekraïense choreograaf organiseerde aan het begin van het jaar een benefietvoorstelling voor Oekraïne in Korzo. In de dansfilm *Rhythms of Resilience* toonde Detiuchenko het leven van twee dansers die in Kiev zijn achtergebleven. De film – met dansers Kateryna Kurman en Volodymyr Marchuk – toonde hoe schizofreen het leven in oorlogstijd is, van alledaagse momenten in de repetitiestudio tot schuilen in een schuilkelder bij luchtalarm. Dans en oorlogsbeelden werden krachtig gemonteerd, waarmee Detiuchenko het licht wierp op de veerkracht van Oekraïners, en de persoonlijke liefde tussen Kateryna en Volodymyr. De film maakte veel indruk en is ingezonden naar verschillende filmfestivals.

Moving Media Lab

In 2023 ging Moving Media Lab van start. Met het Moving Media Lab – een samenwerking tussen Cinedans, DansBrabant, Nederlandse Dansdagen, Eye Filmmuseum, VRDays en Korzo – worden makers ondersteund, maakprocessen geoptimaliseerd en kwaliteit van werk verhoogd op het gebied van dans en digitaal werken. Met het doel een kwaliteitsimpuls te geven aan interdisciplinaire projecten. Veertien makers volgen hiervoor een traject van een jaar, met ondersteuning vanuit het Innovatiefonds vanuit het Ministerie van OCW.

Tournees

In 2023 ging Korzo op tournee met twaalf verschillende voorstellingen waarmee we een publiek van 17.729 bezoekers bereikten. Het betrof eigen producties van Korzo, waaronder Work Line van Rutkay Özpınar, OhGirl! van Antonin Rioche, Sawdust Symphonie van Michael Zandl, Kolja Huneck en David Eisele en Mi Alma van Junadry Leocaria.

Justin de Jager en Poernima Gobardhan presenteerden een double bill met hun voorstellingen Through en Kālī Māta. Het concept om twee jonge makers samen op tournee te sturen in een Double Bill bleek succesvol en werd met enthousiasme omarmd door programmeurs, met vijftien optredens in Nederlandse theaters als resultaat.

Daarnaast werden de opkomende choreografen Spencer Dickhaus en Faizah Grootens geselecteerd voor de Moving Futures tournee. Moving Futures is een partnerschap met De Nieuwe Oost, ICK Artist Space, DansBrabant, Dansateliers, Grand Theatre Groningen waarbij choreografen die verbonden zijn aan deze huizen in een gezamenlijk programma door het land optreden.

In Danslokaal 11 van Korzo en Conny Jansen Danst bracht Rutkay Özpınar een nieuw duet uit, samen met werk van het duo Marta & Kim en Patricia van Deutekom dat in première ging op de Nederlandse dansdagen en daarna tourde vijftientig keer door het land.

De winnaar van de BNG Bank Dansprijs 2023, Jordi Dick en de Korzo huismaker Zino Schat, toerden met DansClick 25, vijftien keer in verschillende Nederlandse theaters.

Buiten Nederland was Korzo te zien in Duitsland met werk van Poernima Gobardhan en Rutkay Özpınar en in Frankrijk op het festival Temps d'aimer met de voorstelling OhGirl! van Antonin Rioche. Tegelijkertijd bij speelde Sawdust Symphony in het Verenigd Koninkrijk, België en Duitsland, in totaal met maar liefst zesentwintig voorstellingen. Het was daarmee opnieuw de meest succesvol verkochte Korzo productie op tournee.

Get Moving

Educatiebeleid algemeen

In 2023 hebben we vervolgstappen gezet om het educatiebeleid en bijbehorende activiteiten meer integraal onderdeel te maken van het programma, de makers in Korzo, de veranderende stad en de samenleving. In het transitie seizoen 2022-2023 hebben we een aantal nieuwe formats en programma's uitgetest. De belangrijkste lessen nemen we mee voor de komende jaren; zo hebben we bijvoorbeeld geleerd dat kortere trajecten niet alleen beter aansluiten bij de huidige generatie jongeren, maar ook ruimte bieden voor meer verbinding met het Korzo programma en makershuis. Ook werd het openbreken van de genres — naast enkel dans zijn er nu ook enkele trajecten of workshops rondom circus, fysiek theater, film of mime — goed ontvangen en deze multidisciplinaire aanpak is meer in lijn met Korzo's karakter. Bovendien merkten we hoe zinvol het versterken van ons (educatie)netwerk in Den Haag is, bijvoorbeeld door proactief samenwerkingen aan te gaan met onder andere NDT, HNT, Rabarber en de Cultuurankers.

Sinds 2023 vallen alle educatieactiviteiten onder de naam 'Get Moving': Onderwijs, Jong Talent en de Open Lessen.

Get Moving — Onderwijs

Bij Get Moving is onze focus op jongeren van 12 jaar en ouder, waardoor we voornamelijk in het Voortgezet Onderwijs actief zijn. Dit gebeurt op verschillende manieren en vaak in samenwerking met de Cultuurschakel. Zo hebben we in 2023 de lessen en trajecten op de Johan de Witt Scholen-

groep voortgezet. Hierin werken we samen met andere Haagse kunstinstellingen (NDT, HNT, Residentieorkest, Kunstmuseum en het Filmhuis) en verzorgen we gezamenlijk het kunstonderwijs op de school. Dit zijn voor Korzo onder andere de maaktrajecten voor de bovenbouwklassen bij ons in de studio's, de nieuwe Oekraïne-classes met jonge nieuwkomers en de dansgroep waar leerlingen vrijwillig aan kunnen deelnemen.

Ook hebben we in 2023 weer verschillende schoolvoorstellingen aangeboden waaronder die van AYA en de Kopergieterij. We hebben gemerkt dat de interesse van scholen en/of schoolklassen die met een groep de avondvoorstellingen komen bezoeken toeneemt, een mooie ontwikkeling.

Daarnaast bieden we verschillende educatieprojecten voor middelbare scholen zoals het Haganum Gymnasium en Dalton Den Haag, op maat aan. Bijvoorbeeld met workshops rondom voorstellingen of maakdagen waarin verschillende makers met leerlingen toewerken naar een korte voorstelling of presentatie in Korzo.

Get Moving — Jong Talent

In onze Jong Talent programma's krijgen jongeren tussen de vijftien en vijfentwintig jaar de ruimte om hun eigen creatieve identiteit te ontdekken en hun talenten verder te ontwikkelen. In een paar weken of maanden werken ze, onder begeleiding van professionele makers, toe naar een voorstelling in Korzo. In 2023 hebben we de naam 'Crosstown' losgelaten en ons volledig gefocust op de nieuwe vorm van

de Jong Talent-trajecten, die korter van duur en multidisciplinair zijn, waarin meer verbinding met het Korzo programma en makershuis wordt gezocht en waarin de eigenheid van de deelnemers binnen deze professionele context centraal staat.

In het voorjaar van 2023 hebben we trajecten aangeboden van onder andere Tim Kromhout (Heavy Hitters), Constantin Trommlitz, Evelien Jansen, Esmée Bege-mann (in aanloop naar Keti Koti), VegeLijf (als onderdeel van hun residentie in Korzo), en Aviva Thijssen. Ook was Get Moving onderdeel van ReRoute van CaDan-ce Festival. In juni 2023 hebben we de mooie voorstelling Any Body, Every Body gemaakt en drie keer gespeeld, waarin vijf verschillende trajecten samenkwamen in een avondvullende route door het gebouw. Met de jonge filmmaker Ciska Mei is een aftermovie gemaakt van het proces van de verschillende trajecten die ook in de voorstellingsavond 'Any Body, Every Body' te zien waren.

In het najaar van 2023 was Get Moving onderdeel van het Spotlight Festival, waren er trajecten van Cody van Dam en Tamara Robledo Oud, en was er een pilot 'Kijken naar Dans' waarin jongeren voorstellingen bezochten en daar gezamenlijk op reflecteerden door middel van gesprekken en workshops. Ook hebben we een groep (oud-)deelnemers begeleid in het maken van hun eerste voorstelling, als onderdeel van het begeleiden van jongeren in hun pad naar het makerschap. Dit doen we onder andere door studio- en podiumruimte in Korzo aan te bieden, door coaching en door het stimuleren van een aanmelding voor Playground. In december was er een voorstelling in Korzo te zien waarin twee trajecten samen als double bill het voorprogramma voor Here We Live And Now vormden.

Get Moving — Open Lessen

Naast onze activiteiten in het onderwijs en de trajecten voor jongeren, biedt Korzo ook participatie-activiteiten voor bewegers van alle leeftijden aan.

In het voorjaar van 2023 hebben we wekelijkse open lessen van verschillende makers georganiseerd (o.a. Samir Calixto, Roshanak Morrowatian en Katja Heitmann). Vanaf het najaar hebben we ervoor gekozen om deze niet meer structureel en op wekelijkse basis aan te bieden, maar als losse workshops of intensives als contextprogramma rondom voorstellingen, festivals of met (huis)makers. We zetten de samenwerking met OFF-Projects en Amos Ben-Tal voort en bieden elke zaterdag een Saturday Movement Class aan in de studio.

In 2023 hebben we verschillende Intensives, meerdaagse workshops, rondom het Korzo programma georganiseerd met Sarada Sarita, Melody Nolan en Hendrik van Maele als onderdeel van Cirque Mania, een Movement Lab van Marta & Kim voor zowel professionals als amateurs en een workshopweekend van Dalton Jansen, waarin de thema's en beweegtaal van zijn voorstelling in Here We Live And Now werden onderzocht.

Marketing & Ticketing

Zichtbaarheid en vernieuwd Marketing & Ticketing team

Na de weerbarstige coronajaren en een marketingteam dat opnieuw opgebouwd moest worden door personele wisselingen, is er een frisse wind door de werkwijze van het team gewaaid. Het team werkt, ieder vanuit een specialisatie, met het doel de kwaliteit per segment of genre en per kanaal — zowel fysiek als online — te verbeteren. Tegelijkertijd weten we door publieksonderzoek en data-analyse inmiddels beter in te spelen op de behoeftes van (potentieel) publiek. Het gevolg is dat we doelgerichter en zichtbaarder zijn dan ooit.

Publieksonderzoek

Na ons publieksonderzoek, dat gebruik maakte van bestaande data van The Hague and Partners, het cultureel doelgroepen model van Rotterdamse Festivals, de Gemeente Den Haag en onze eigen systemen, zijn er drie nieuwe doelgroepen benoemd om op in te zetten: Internationals, Studenten en Mensen met een kleine beurs. Per doelgroep is er een lijst met acties opgesteld die we de komende jaren gaan uitzetten om deze groepen meer aan te spreken. Zo zijn we samenwerkingen gestart met Quiet Community en Buddy netwerk en onderzoeken we mogelijkheid

tot een Pay it forward systeem. Een deel van de online customer journey, zoals de rol van social media, is dit jaar ook aangepast.

Social Media

De social media specialist binnen het marketingteam heeft op basis van onderzoek besloten voor Behind the Scenes (het kijkje achter de schermen van onze makers en programma) content te maken en te verspreiden op onze huidige kanalen en niet een nieuw kanaal te starten. In de afgelopen twee jaar is het aantal volgers van het Korzo kanaal namelijk verdubbeld naar elfduizend. Een goed voorbeeld van deze content en de verspreiding van het afgelopen jaar is de video-serie die gemaakt is rondom het werk Khôra, van huismaker Astrid Boons. De video's laten zien hoe een voorstelling gemaakt wordt, van decor tot campagnebeeld.

Op het gebied van online adverteren scoorden we bovengemiddeld met onze videobanners. Uit onderzoek bleek dat online publiek langer naar een video advertentie kijkt dan andere video advertenties. De clickrate (het aantal klikken/online bezoekers) op de advertenties ligt zeven procent hoger dan gemiddeld.

Dataverzameling

Vanuit het ticketsysteem werd er in 2023 meer data-gedreven gehandeld. Het ticketsysteem laat ons de interesse en het gedrag van ons publiek zien. De nieuwe ticketingmedewerker heeft — samen met een externe expert — het ticketingsysteem dit jaar verder geoptimaliseerd, zodat we de data nog beter verzamelen en konden lezen.

Visual Branding

Cadance Festival kreeg een nieuwe branding. We kozen voor een kleurrijke uitstraling die beter paste bij de doelgroepen en verbeterde zo onze zichtbaarheid in de stad. Zo werd het beeld (gemaakt door kunstenaar Sanja Marusic) goed opgemerkt en door Dans magazine als cover foto gebruikt. Net als zij dat ook deden met de foto voor onze campagne voor Here We Live And Now.

Klantreis

We gingen dit jaar ook verder met het publieksonderzoek, waarbij we de klantreis onder de loep namen. We onderzochten de toegankelijkheid van het kaartkoopproces en bekeken, vanuit een marketingperspectief, de mogelijkheden om herhaalbezoeken te stimuleren.

We startten ons kaartverkoop voor seizoen 2023/2024 voor de zomervakantie en publiceerden dit keer het hele seizoen. Kortingsacties en ticket campagne werden vooraf strategisch ingepland door gebruik te maken van de opgehaalde data (bijvoorbeeld, interesse voor de earlybird tickets en de voorverkoop aan nieuwsbrief lezers).

Samenwerkingspartners

Korzo heeft een sterke positie in een breed netwerk van podiumkunsten instellingen. Het netwerk breidde zich in 2023 verder uit richting maatschappelijke partners, zoals het onderwijs of op het gebied van gezondheid.

Lokale verbindingen in Den Haag:

Op lokaal niveau was Korzo verbonden met diverse scholen, culturele instellingen en voor specifieke programma's met Nederlands Danstheater, Rewire, Dag in de Branding, het Gnawa Festival, of de Cultuurankers, de Cultuurschakel, de Johan de Witt Scholengroep en Sportcampus Zuiderpark. Deze banden waren essentieel voor het verankeren van Korzo's rol.

Nationaal bereik:

Op nationaal niveau heeft Korzo haar rol behouden binnen erkende netwerken, waaronder The Great Catch, Rizoom, DansClick en Danslokaal. Deze constante betrokkenheid bij nationale samenwerkingsverbanden bevestigt Korzo's toewijding aan de bredere culturele gemeenschap in Nederland. Daarnaast is Korzo lid geworden — met het vlakke vloer podium overleg — van de VSCD (Vereniging Schouwburg- en Concertdirecties) en bleef Korzo lid van de branche organisatie NAPK.

Internationalisering

Korzo is daarnaast lid van European Dancehouse Network (EDN) dat in 2023 werd omgedoopt tot European Dance development Network. Naast dit Europese netwerk is Korzo ook lid van IETM (Informal European Theatre Meeting). Beide netwerken maken het mogelijk samenwerkingen en uitwisselingen van onze eigen makers te realiseren en residenties aan te bieden aan makers van buitenaf. We bezoeken de bijeenkomsten die door de netwerken worden georganiseerd en nemen daarbij ook makers mee om hen te introduceren.

De genoemde samenwerkingen zijn voorbeelden. Korzo zat en zit in veel meer

samenwerkingen en netwerken en die koesteren we en breiden we ook de komende jaren weer uit. Met een stevige basis van partnerschappen en een bewezen staat van dienst kijkt Korzo met vertrouwen terug op afgelopen jaar, terwijl het blijft streven naar verdere groei en samenwerkingen in de toekomst.

De werkgroep internationalisering bestaat uit: Mirjam Zwanenburg (voorzitter), Gerard Sangra Navarro (productie), Mitchell-lee van Rooij (marketing), Patrick Marin (extern lid en internationaal agent), Gemma Jelier (directeur).

Organisatie-ontwikkeling

Personele Ontwikkelingen

In 2023 werd een nieuwe zakelijk leider en programmaleider educatie aangesteld. Deze veranderingen passen bij de dynamiek van een 'huis in beweging'. Korzo vraagt weliswaar veel van haar personeel maar koppelt dit aan een positieve instelling en enthousiasme. Daarbij is veiligheid en bespreekbaar maken van mogelijke problemen een aandachtspunt waar we ons continue toe verhouden. Dat deden we door zaken bespreekbaar te maken in personeelsbijeenkomsten en via trainingen.

Scholing en Ontwikkeling

De toewijding aan de persoonlijke groei van het personeel blijft een speerpunt voor Korzo. In 2023 werden diverse scholingsmogelijkheden aangeboden, variërend van Bhv-cursussen tot trainingen inclusief leiderschapstrainingen, ICT-trainingen en een internationaal werkbezoek bij Maison de La Danse in Lyon door het hoofd productie. In 2023 werd deze inspanning voortgezet, waarbij de focus ligt op gezamenlijke investeringen in kennis en vaardigheden. Het belang van RGA-gesprekken en duurzame inzetbaarheid wordt benadrukt als essentiële bouwstenen voor een stabiele basis in de komende jaren.

In december heeft het beleidsoverleg (dat bestaat uit de hoofden, de zakelijk leider en de directeur) en onder begeleiding van de HR Manager de Beleidsscan Diversiteit- en Inclusiviteit ingevuld. We kunnen concluderen dat een gedegen inzet op diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheidsbeleid binnen onze organisatie plaatsvindt. De beleidsscan toont scores die wijzen op een voortdurende inspanning op alle fronten: Algemene visie en beleid (3.3), Programma (3.6), Publiek (3.1), Personeel (3.7), en Partners (3.7). Het rapport biedt een gedetailleerd inzicht in onze positie binnen de vijf ontwikkelingsstadia van de Code D&I, waarbij concrete actiepunten worden aangereikt om onze progressie te stimuleren.

In het najaar heeft Korzo een externe partij ingeschakeld om onderzoek te verrichten naar de toegankelijkheid van het theater. Uit dit onderzoek is gebleken dat Korzo reeds aan een aanzienlijk aantal onderzoekspunten voldoet. De nog resterende punten worden systematisch aangepakt en stap voor stap verholpen.

Ziekteverzuim en Veilige Werkomgeving

2022 kende uitdagingen op het gebied van ziekteverzuim, met een toename van Covid-gerelateerde meldingen. Desondanks waardeert Korzo de aanwezigheid van interne en externe vertrouwenspersonen, evenals duidelijke protocollen voor een veilige werkomgeving. In 2023 bleef Korzo vastberaden om deze normen te handhaven en om te zetten in concrete acties. Het traject van kernwaarden, gestart in 2021, blijft dienen als leidraad voor het creëren van een open en inclusieve werkcultuur. In februari 2023 kwam het personeel van Korzo opnieuw samen om dieper in te gaan op de kernwaarden. Verschillende onderwerpen werden behandeld, waaronder het inwerken van nieuwe collega's, effectieve communicatie en feedback, het gebruik van naamkaartjes, en meer.

Raad van Toezicht

De Directeur/Bestuurder opereert in samenwerking met een Raad van Toezicht (RvT), waarbij een jaarlijks vergaderrooster met specifieke agendapunten is overeengekomen. Dit jaar kwam de RvT vijf keer bijeen, waarbij één vergadering plaatsvond zonder de Directeur/Bestuurder. Er vond onder begeleiding van Cultuur+Ondernemen een zelfevaluatie plaats. Op basis van de uitkomsten van deze zelfevaluatie onderzocht de RvT hoe zij vanuit een strategische agenda de rol van toezichthouder nog beter kan vervullen. Hierbij wordt de Governance Code Cultuur als leidraad gehanteerd, en dit vormt de basis voor hun werkzaamheden. Ook is tijdens de september vergadering – waarin het jaarplan en de jaarbegroting in bijzijn van de PVT voor 2024 – werden besproken, aandacht besteed aan de Fair Practice Code.

De omvang van de RvT is dit jaar verminderd van zeven naar vijf leden: Diebrichje Brands (voorzitter), Marja Molewijk, Noraly Soedito en Barbara Zwezerijnen. Henk van der Meulen is dit jaar toegetreden tot de raad.

Derrick Brown die een baan in Australië aanvaarde, Erwin Nijse en Marinke van Riet hebben volgens het afreeschema afscheid genomen. Het ATANA-traineeship van Nora Ledrhem is dit jaar afgerond en krijgt in 2024 opnieuw invulling.

In 2018 is het Bestuurs-/RvT-reglement en de Bestuurs/Personeelsvertegenwoordiging (PVT)-overeenkomst vastgesteld. De overeenkomst met de PVT werd begin 2024 vernieuwd. De mandatering is vastgesteld en er vinden resultaatgerichte gesprekken plaats tussen de Directeur/Bestuurder en de RvT, evenals tussen leidinggevend en hun medewerkers.

Personeelsvertegenwoordiging (PvT)

In het afgelopen jaar bestond de PVT uit vier leden. Het overleg met de Directeur/Bestuurder vond vier keer plaats, waarbij de PVT ook één keer aanschoof bij de RvT vergadering waarin het jaarplan 2024 werd besproken. De nieuwe PvT leden hebben in 2023 een basiscursus personeelsvertegenwoordiging gevolgd om kennis te vergaren over medezeggenschap.

De PvT bestond in 2023 uit: Mitchell-lee van Rooij (voorzitter), Eva de Groot, Jill Baumgart (tot 12 december 2023), en Joost van der Gaarden.

Personeelsoverzicht

Naast onderstaand personeelsoverzicht van kantoor- en uitvoerend personeel, werkt Korzo met choreografen, componisten, dansers, dramaturgen, ontwerpers en docenten die in dienst komen of als zelfstandigen aan de slag gaan. Deze dienst- of opdrachtcontracten worden afgesloten voor de duur van een bepaalde productie en dit bestand is variabel. Deze medewerkers zijn om die reden niet in onderstaand overzicht opgenomen. In totaal zijn er 60 personen in dienst geweest in 2023, waarvan 15 nieuw in dienst zijn gekomen en 15 uit dienst zijn gegaan, maar met overlappende periodes, waardoor het totaal aantal hoog lijkt.

Leeftijd	man	vrouw	totaal
< 24	1	9	10
25 -34	10	12	22
35 -44	8	9	17
45 - 54	-	3	3
55 - 64	4	1	5
> 65	-	3	3
Totaal	23	37	60

Codes

Korzo volgde ook in 2023 de CAO Toneel & Dans en hield zich sterk aan de Code Fair Practice & Fair Pay. Deze inzet strekte zich uit naar alle aspecten van het bedrijf, inclusief het opleidings- en loopbaanbeleid.

Transparantie speelt een cruciale rol in onze benadering. We zorgden ervoor dat de tarieven voor freelance medewerkers duidelijk en transparant werden gecommuniceerd. Een inclusieve omgeving is een kernwaarde van het beleid. Freelancers worden gelijk behandeld en hebben gelijke kansen om deel te nemen aan projecten en kansen voor professionele groei. Discriminatie wordt actief vermeden, en er wordt gestreefd naar een omgeving waarin alle medewerkers, ongeacht hun contractvorm, worden gewaardeerd.

De organisatie hanteert redelijke betalingstermijnen en zorgt voor duidelijke procedures met betrekking tot facturering en betaling van freelance medewerkers. Open communicatielijnen worden onderhouden, waarbij het bedrijf naar de feedback en behoeften van freelancers luistert en het beleid indien nodig aanpast.

Bovendien spande Korzo zich in om bewustwording binnen de organisatie te vergroten. Alle medewerkers, zowel vast personeel als freelancers, werden op de hoogte gebracht van het beleid en de inzet voor Fair Practice & Fair Pay. Hierdoor werd een cultuur van wederzijds respect en waardering gecreëerd.

Door deze maatregelen te implementeren, droeg Korzo actief bij aan een rechtvaardige en inclusieve werkomgeving voor al haar medewerkers.

In december heeft het beleidsoverleg (dat bestaat uit de hoofden, de zakelijk leider en de directeur) en onder begeleiding van de HR Manager de Beleidsscan Diversiteit- en Inclusiviteit ingevuld. We kunnen concluderen dat een gedegen inzet op diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheidsbeleid binnen onze organisatie plaatsvindt. De beleidsscan toont scores die wijzen op een voortdurende inspanning op alle fronten: Algemene visie en beleid (3.3), Programma (3.6), Publiek (3.1), Personeel (3.7), en Partners (3.7). Het rapport biedt een gedetailleerd inzicht in onze positie binnen de vijf ontwikkelingsstadia van de Code D&I, waarbij concrete actiepunten worden aangereikt om onze progressie te stimuleren. Met een integrale benadering en continue monitoring streven we naar verdere integratie en optimalisatie van Diversiteit- en Inclusiviteit binnen onze organisatie.

Beheer pand/ duurzaamheid

In 2022 is gestart met de werkgroep Duurzaamheid met het doel een meer duurzame en klimaat neutrale omgeving voor Korzo te realiseren. De beheerder speelt hierbij een cruciale rol en was aanjager van een aantal trajecten.

Afvalscheiding en Duurzaam Inkoopbeleid

In 2022 is gestart met het opzetten van een intern afvalscheidingsbeleid om verspilling te minimaliseren. Dit omvat de uitbreiding van de afvalscheiding met een milieustraat in de leefkeuken, waar personeel, gasten en makers afval kunnen scheiden. In 2023 is ingezet op verdere bewustwording binnen de organisatie. Daarnaast heeft de werkgroep zich gericht op het verder verduurzamen van inkooppraktijken, waaronder de aanschaf van papier, printers en sanitaire middelen.

Energie-efficiëntie en Renovatie

Een cruciale stap richting klimaatneutraliteit is de vervanging van TL-verlichting door energiezuinige LED-verlichting. Daarvoor zijn in 2022 offertes aangevraagd en zal in 2024 de daadwerkelijke vervanging plaatsvinden. Samen met de Gemeente Den Haag werd dit jaar ook gewerkt aan het vervangen van de CV door warmtepompen en nakoeling LBK's. Deze omvorming staat gepland voor de zomer van 2024.

Milieubarometer

In 2023 is gestart met de Milieubarometer, met een nulmeting. De resultaten worden in 2024 geïntegreerd in het duurzaamheidsbeleid, om verdere stappen te zetten. De geplande renovatie van kozijnen en het aanbrengen van BENG-beglazing in 2023/2024 toont aan dat duurzaamheid integraal wordt opgenomen in de gebouwstructuur. BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen) beglazing in monumenten biedt een verbeterde isolatie, waardoor energieverlies wordt geminimaliseerd en de energie-efficiëntie wordt verhoogd. Dit resulteert in lagere energiekosten, een comfortabeler binnenklimaat en draagt bij aan de duurzaamheid van het gebouw, terwijl het historische karakter behouden blijft.

Theatre Green Book

In 2023 gestart werd gestart met de deelname en implementatie van het Theatre Green Book, waarbij we startten met niveau Baseline.

De werkgroep duurzaamheid bestaat uit: Jeanine de Wijer (voorzitter/beheerder), Sanne Rosbag (techniek), Reinier van Ooijen (zakelijk leider), Djanomi Traxel (coördinator front of house), Mirjam Dales (producent).

Werkgroepen

Naast de eerder genoemde werkgroepen duurzaamheid en internationalisering waren de onderstaande werkgroepen actief.

Werkgroep Inclusie

Diversiteit en inclusie is voor Korzo een voorwaarde om toekomstbestendig te kunnen opereren. Vanzelf gaat dit echter niet, het is nodig om het gesprek hierover doorlopend te voeren en te stimuleren. De Werkgroep Inclusie heeft als taak de dialoog rondom diversiteit en inclusie deelthema's in beweging te houden en het beleid dat door de directie wordt gemaakt, hierop te toetsen en de directie daarin te adviseren. De leden van de werkgroep voeren daarover gesprekken met elkaar, met collega's en met externen. De kernwaarden van Korzo (open, verbinden, eigenheid) zijn hierbij leidend.

In 2023 was de Korzo Boekenclub van de werkgroep actief en las een groep collega's gezamenlijk het boek *Onder de Paramaribo* van Johan Fretz. Tevens is de werkgroep op de gezamenlijke teamspagina gestart met de rubriek *Vooroordeel Stories* waarin een collega vertelt over persoonlijke ervaringen met vooroordelen. Op deze interne pagina delen werkgroepleden ook actief tips voor series, boeken, documentaires en podcast die kunnen dienen als dialoogstarters rondom inclusie-thema's.

Werkgroepleden: Marc Maris (voorzitter/dansprogrammeur), Lior Zafri (medewerker planning), Albert Tulling (techniek), Jeanine de Wijer (beheer), Nitchka Wefers Bettink (programma coördinator).

Werkgroep Exploring new grounds

De werkgroep richt zich op de stad die over de volledige breedte van het pand (nr 42 en 44) naar binnen moet golven. In 2022 is een maquette, inclusief een bijbehorende video, gepresenteerd aan de leden van de commissie samenleving van de gemeente Den Haag. In 2023 is het project op de groslijst van de Gemeente gekomen en is in overleg met de architect besloten het beknopte programma van eisen dat aan de plannen ten grondslag ligt, nogmaals tegen het licht te houden en veel meer op detail uit te werken opdat er in 2024 een gedegen fundament ligt voor een zeer goed doordachte en breed gedragen upgrade van entree- en café/foyer-gebied.

Werkgroep leden: Bas Vissers (hoofd techniek), Gemma Jelier (directeur), Wim van de Valk (architect).

Werkgroep Gezondheidsbeleid

Als Huis in Beweging beschouwt Korzo zijn gezondheidsbeleid vanuit een dynamisch perspectief. Onze betrokkenheid bij het inspirerende en veelzijdige werkveld waarin wij actief zijn, komt tot uiting in de toewijding en inzet van onze medewerkers. Ongeacht de onregelmatige werktijden en verschillende omstandigheden, zet iedereen zich met hart en ziel in voor de organisatie, deelnemers, producties en festivals. In dit licht beschouwen we gezondheid als een integraal onderdeel van ons beleid, waarbij we streven naar zowel fysieke als mentale beweging.

Ons overkoepelende doel is het creëren van een gezonde en veilige werkomgeving. We benaderen dit door middel van scholing, het optimaliseren van arbeidsomstandigheden en het bevorderen van productiviteit en expressie. Belangrijk is het minimaliseren van verzuim en blessures door gerichte preventieprogramma's. Daarbij richt de werkgroep zich vooral op professionele performers en hun ontwikkeling.

Samenwerking met de Sportcampus en Lectoraat

De samenwerking met de Sportcampus Zuiderpark en het Lectoraat dat aan het onderwijs in de sportcampus is gekoppeld zijn dit jaar gestart. Daarbij ging het in eerste instantie om kennismakingsgesprekken en uitwisseling van expertise. Zo heeft Korzo via de Sportcampus meer toegang verkregen in het medische circuit waar de topsport van Den Haag gebruik van maakt.

Enquête

Ook is dit jaar een enquête uitgezet onder meer dan 100 dansers/performers die

verbonden zijn of waren aan Korzo. De anonieme enquête werd door meer dan 40 deelnemers ingevuld en leidde tot een boeiend gesprek onder leiding van medisch specialist Anandi van Loon Felter over hoe nu verder. In het meerjarenplan van Korzo staat beschreven wat de vervolgstappen zijn.

Werkgroepleden: Janneke van Stroe (voorzitter), Reinier van Ooijen (zakelijke leiding), HR, Marieke van der Putten (directie ondersteuning), Gerard Sangra Navarro (productie), Gemma Jelier (directeur)

Werkgroep Digitalisering

In 2023 is de werkgroep Digitalisering gestart. Als start is een inventarisatie gemaakt van alle online programma's in de periode 2020 – 2023. Naar aanleiding van de inventarisatie is besloten dat de digitale strategie zich focust op publiek en programma/makers. Andere vormen van digitalisering liet de werkgroep buiten beschouwing maar gebeurt natuurlijk ook (waaronder het verder optimaliseren van de administratieve processen of het inzetten van cyber awareness trainingen onder het personeel). Zowel publiek als programma bestaan uit een onderzoekslijn en een activiteiten- of belevingslijn:

Onderzoekslijn publiek

Publieksonderzoek: data onderzoek vanuit het kaartverkoopsysteem, gebruik van AI en archivering.

Kaartverkoop

- In 2023 zijn we begonnen met het opschonen van de data in het kaartverkoopsysteem. (dubbele namen, oude prijslijsten) en zijn gerichte analyses gaan uitvoeren in het ticketsysteem Ticketmatic.
- Er vond dit jaar een voorbereiding plaats om meer gebruik te kunnen maken van de online "mijn omgeving". Die zorgt ervoor dat men altijd een online account gebruikt voor de kaartverkoop en bij een bezoek aan Korzo.
- Waar voorheen bezoekersaantallen handmatig werden berekend, wordt nu een automatisch gepersonaliseerd dashboard ontwikkeld. De start van dit project was in december 2023,

AI

Het gebruik van AI heeft de nadruk op het efficiënter en vooral creatiever werken binnen het marketingteam. Zoals het gebruik ChatGTP bij onze e-mailmarketing en teksten voor de website. In 2023 zijn we hiermee begonnen.

Archief

In 2023 is gestart met de verdere digitalisering van het archief van Korzo. In het licht van het veertig jarige jubileum in 2024 was het een perfecte motivator om het archief te proberen vooral digitaal te ontsluiten. Er is in 2023 gestart met het uitzoeken van het fysieke archief en een start gemaakt met de digitalisering daarvan.

Publieksbeleving

We zijn in 2023 meer gaan inzetten op digitale tools om publiek te bereiken, zoals inzet van social media en optimaliseren van de klantreis. We gebruikten deze kanalen niet alleen om de bezoekersaantallen te verhogen maar ook om de beleving te vergroten. Denk bijvoorbeeld aan een 'kijkje achter de schermen' of een korte docu.

Search Engine Optimization

Sinds 2022 maken we beter gebruik van SEO. Door de instellingen en bewust gekozen woorden op de website te gebruiken verhoog je de positie in de organische zoekresultaten van online zoekmachines. Hoe hoger de website scoort op relevante zoekwoorden, hoe groter de kans dat mensen onze website bezoeken en de info over makers en voorstellingen bij ons bezoeken.

Gezien de omvang van deze taak hebben we gekozen dit in fases toe te passen. In 2022-2023 begonnen we op pagina (voorstelling) niveau en in 2024 starten we met gerichte nieuwsitems op zoekwoorden.

Korzo 360

Er is dit jaar een digitaal Korzo portfolio gemaakt. De ambitie is daar een 360 graden Korzo van te maken om publiek en klanten meer inzicht te geven in en te betrekken bij Korzo.

Onderzoekslijn Programma/ makersonderzoek:

Een voorbeeld hiervan is dit jaar het onderzoek van huismaker Constantin Trommlitz voor zijn voorstelling naar de werking van drones in een motion capture systeem, te zien tijdens CaDance.

De werkgroep leverde dit jaar input voor het meerjarenplan 25-28 van Korzo door bij de bedachte onderzoeksweken (onder de naam De Kas) ook de digitale component mee te nemen. Ook werd in opzet de toegankelijkheid van de digital twin (een virtuele representatie) van ons theater benoemd en meegenomen in de aanvraag.

De werkgroep volgde actief de ontwikkelingen binnen het Moving Media Lab dat eerder is beschreven.

Kennisontwikkeling werkgroep:

De werkgroep gaat zelf ook op pad en was dit jaar bij de Immersive Techweek in Rotterdam eind november.

De werkgroep bestaat uit de Benno Vogt (voorzitter, administrateur), Chantal Schouten (hoofd marketing), Mirjam Zwaneburg (producent tevens programmeur circus) en Gemma Jelier (directeur).

Financierings- mix

In 2023 zijn de activiteiten van Korzo mede mogelijk gemaakt door de gemeente Den Haag, het Ministerie van OCW en het Fonds Podiumkunsten, evenals (private) fondsen zoals Stichting Cultuurfonds BNG, het Prins Bernard Cultuurfonds, Stichting Fonds21, Stichting Zabawas, Stichting Dioraphte, Stichting Fonds 1818, European Dance Development Network, het Omscholingsfonds Dansers en het Sociaal Fonds Podiumkunsten.

Daarnaast genereert Korzo inkomsten uit eigen producties die worden verkocht aan theaters in het land, en genereert het inkomsten uit kaartverkoop voor voorstellingen in het eigen theater. Inkomsten worden ook gegenereerd via horeca-activiteiten tijdens voorstellingen en normaal gesproken via verhuur van ruimtes.

Verhuur

Het verhuurbeleid van Korzo is een dynamisch aspect van onze bedrijfsvoering dat voortdurend in ontwikkeling is. De externe verhuur van ruimtes in ons pand vormt een belangrijk onderdeel van onze neventaken en draagt in grote mate bij aan onze eigen inkomsten.

De verhuur aan externe partijen wordt gecoördineerd door de Coördinator Hospitality & Events, met ruimtes die worden

gebruikt voor eigen programmering, producties en verhuur aan vaste huurders zoals Bouzy. Yesplan, een CRM-systeem met de agenda van de zalen, wordt ingezet om de beschikbare ruimte efficiënter te benutten. Naast de vaste huurder worden ruimtes in het gebouw ook verhuurd voor presentaties, vergaderingen en andere evenementen.

Verhuur als Ondernemerschap

In het jaarverslag van 2022 benadrukten we dat verhuur weliswaar geen kerntaak is, maar wel een essentieel onderdeel van ons ondernemerschap. De huur-opbrengsten zijn niet alleen noodzakelijk voor onze exploitatie, maar dienen ook als belangrijk instrument om onze gastvrijheid en ons theater naar een breder publiek te brengen.

Ontwikkelingen in 2023

Na corona en de vernieuwing van ons Front of House team, hebben we dit jaar de kans gegrepen om verdere stappen te zetten in de ontwikkeling van ons verhuurbeleid. In lijn met de doelen die gesteld waren, zorgden we ervoor niet alleen ons pand als aantrekkelijke locatie te promoten, maar ook om een nauwere afstemming te realiseren tussen de inkomsten uit verhuur en onze programmering en producties.

Een belangrijk besluit was de overgang naar een jaaragenda voor seizoen 23-24, wat de (verhuur) agenda flexibeler maakte en het acquisitiebeleid meer rust gaf. Deze verandering had positieve gevolgen met interessante verhuringen, waaronder die van ambassades, festivals, ministeries, en culturele evenementen zoals het Crossing Border Festival.

Daarnaast heeft de verhuurafdeling gewerkt aan de verdere implementatie van Yesplan, waarmee het versturen van offertes efficiënter werd en meer inzicht werd verkregen in het verhuurproces. Bovendien is er een samenwerking gestart met de lokale bierbrouwer Kompaan, wat heeft geresulteerd in een exclusief Korzo Blond bier op tap.

Training en Identiteit

Een cruciaal onderdeel van het verhuurbeleid was de training van het vernieuwde Front of House team, waarbij niet alleen praktische aspecten van verhuur werden behandeld, maar ook de bredere visie van Korzo werd ingebed. De training droeg bij

aan een consistente en herkenbare identiteit van Korzo, zowel in de eigen programmering als in de externe verhuur.

Conclusie

De ontwikkelingen in 2023 geven een duidelijk beeld van de rol die verhuur speelt binnen Korzo. Het verhuurbeleid evolueerde mee met onze organisatie en droeg bij aan de financiële stabiliteit en de bredere uitstraling van Korzo als een gastvrij en avontuurlijk theater. Maar, er zijn ook zorgen. Zo is met het vertrek van het Holland Dance Festival een grote inkomstenbron weggefallen en is nog geen nieuwe huurder gevonden. Ook de mogelijkheid ver vooruit te kunnen huren blijft lastig door een late programmeringsdeadline. In 2023 is daarom besloten het programmteam programmering niet per half jaar, maar per jaar te laten programmeren, waardoor de verhuur eerder "gaten" in de planning kan verhuren. De vraag naar ruimtes is enorm en op die behoefte spelen in.

Toelichting op het resultaat

In 2023 bedroegen de totale baten €3.683.856,-. Het jaar werd afgesloten met een negatief exploitatieresultaat van €669.209,-, wat lager was dan het begrote negatieve resultaat van €751.147,-. Dit betekent dat de werkelijke financiële prestatie beter was dan aanvankelijk verwacht. Hoewel er nog steeds sprake is van een negatief resultaat, laat dit zien dat Korzo erin geslaagd is om de financiën beter te beheren dan aanvankelijk voorzien. Het negatieve resultaat wordt gecompenseerd door onttrekkingen aan een paar specifieke bestemmingsreserves. De belangrijkste om hierbij te noemen zijn de bestemmingsreserves voor het CaDance Festival, het makershuis, het opheffen van de bestemmingsreserve voor Online/virtueel (studio X) en het laatste restant van de bestemmingsreserve Corona steunpakketten.

De Algemene Reserve slinkt van € 363.818,- naar € 313.355,-. Een verschil van € 50.463,- dat hoofdzakelijk veroorzaakt wordt door het omzetten van de bestemmingsreserve voor de loonkosten van de RVU in een voorziening.

De gerealiseerde directe eigen inkomsten laten een toename zien ten opzichte van de begroting, evenals de indirecte inkomsten. De activiteitenlasten tonen ook een toename, maar deze is minder significant. Met betrekking tot de kosten voor de primaire bedrijfsactiviteiten, zoals de productie en uitvoering van theatervoorstellingen als ook de verkoop van tickets, bleken deze in verhouding lager dan verwacht.

De materiele beheerlasten liggen vrijwel exact op het begrote niveau, de personele beheerslasten liggen iets onder het begrote niveau.

Door de grote stijging van de energiekosten in het voorgaande jaar, is deze post conservatief begroot op € 80.000,-. De werkelijke kosten vielen lager uit dan verwacht, € 62.837,-. De inkooprijzen zijn minder hard gestegen dan verwacht werd, maar ook het zachte voor- en najaar zal meegespeeld hebben. Korzo heeft in 2023 de milieubarometer geïmplementeerd waardoor er meer inzicht ontstaat in onder andere de energiekosten.

In tegenstelling tot 2022, waarin aanzienlijke rentekosten werden geregistreerd, hebben we dit jaar juist renteopbrengsten kunnen boeken.

In 2022 werd al geconcludeerd dat, gezien de aanhoudend hoge inflatie, een passende indexatie vanuit de subsidienten meer dan ooit noodzakelijk is, zeker voor de komende jaren. Denk aan de gestegen kosten voor de CAO-lonen en de gestegen kosten voor producties.

We kunnen in dit kader melden dat het bezwaar tegen de generieke subsidieverlaging van 1,5% door de Gemeente Den Haag nog steeds loopt en onduidelijk is wanneer een uitspraak verwacht wordt.

Een post die zorgen baart is die voor het onderhoud aan ons pand. Met name de subpost contractueel onderhoud, die gezien de hoge inflatie een post is waarbij we een hoog risico lopen. In 2023 is de Gemeente als eigenaar van het pand gestart met groot onderhoud aan de kozijnen van dat gedeelte van het pand, dat grenst aan de Nobelstraat. De kozijnen zijn voorzien van BENG-beglazing*. Ook wordt medio 2024 grootschalig geïnvesteerd in warmtepompen en een luchtbehandelingsinstallatie. Tevens wordt de leefkeuken gasloos gemaakt. Door al deze nieuwe investeringen dient de MJOP in 2024 herzien en bijgesteld te worden. We hebben daarom besloten om een extra dotatie aan deze post over te hevelen naar 2024.

Korzo.nl

Korzo

